

Az Ige tükrében.

A szív elrejtett embere.

„Akiknek ékessége... a szívnek elrejtett embere, a szelid és csendes lélek romolhatatlanságával, ami igen becses az Isten előtt”. 1. Péter 3:3, 4.

Bár ez a vers abban a részben van, amit a levélíró különösen az asszonyokhoz intéz, ez az intés különös jelentőséget nyer, ha a lelkipásztorra alkalmazzuk. Ebben a világban és az olyan hivatásban, melyet az emberek szeretnek külső zajos eredmények szerint megítélni s melyben a zajos és hangos beszéd könnyebben érvényesül, mint a halk és szelid szó, a lelkipásztort nem a külső ékesség, hanem a szív elrejtett embere ékesítse. Nem könnyű ebben lelni és ebben keresni a magunk ékességét. Ezt az elrejtett embert, aki az én szívemben lakik, nem látja és nem akarja észrevenni ez a világ. Az a külsőt keresi bennem, olyan tulajdonságokat és képességeket, melyek neki tetszenek, amelyeknek bizonyossága szerint külsőleg vagyok több vagy erősebb nála. Szereti ha a lelkipásztornak tekintélye van, megjelenése olyan, mely hivatásához illik, a szava messzehangzó, vélekedése határozott. Arra akar rávenni és arról meggyőzni, hogy ha nagyobbat kiáltok, jobban hallják, ha többet akarok, jobban sikerül, ha erősebb vagyok, többet tudok kivinni. Pedig az én erősségem nem ez, és ékességem sem ez, hanem a szív elrejtett embere. Az az ember, aki én szívemben vagyok Isten előtt. Oh, hogy rejtve van ez a világ előtt, mennyire távol áll annak zajától. Keresem magamnak ezt az elrejtett emberét, ezt a belső embert, aki erősnek látszik sokszor akkor, mikor ez a világ gyöngének tart engem, s aki akkor látszik igen sokszor tehetetlennek és erőtelennek, mikor a világ legjobban ünnepli az én erőmet. Milyen boldogság visszavonulni sokszor oda ahol ez az ember lakik, a szívbe, mikor háborít ez a világ és keserít ennek hatalma. Ott bent, egészen más a helyzet. Ott Isten előtt állok, elrejtett, az emberek által soha meg nem értett lényem nyilvánul meg, de amelyet Isten mindig értett és amely Isten előtt mindig drága volt, az én szívem világa.

Milyen boldog az a lelkipásztor, aki visszavonulhat a maga egyedüli ékességébe szíve elrejtett emberének vizsgálatába és társaságába, ahol kizár mindent, ami a világra tartozik és egyedül van Istennel. Aki érzi, hogy ez az a rész az életéből, ami Isten előtt igen becses, ha a világ nem is tudja megbecsülni.

A szívnek ez elrejtett emberét erősíteni, táplálni, minden olyan ember feladata és egyedüli reménysége, aki még tudja, hogy nem a külső számít, hanem a belső. Ez a belső ember, mely Isten akarata szerint cselekszik bennünk, mely életének és reménységének azt tartja, hogy neki engedelmeskedjék, ez a mi vigasztalásunk akkor, mikor az emberek a külső szerint ilélnek meg.

Es ez, a szív elrejtett embere, a szelid és csendes lélek romolhatatlanságával dicsekszik és ékeskedik. Nem ez az ember az mi bennünk, amely szereti a zajt, a hizelgést, uralkodást, világi lármát és multságokat, külső ékeskedéseket, szép prédikációkat, hatalmat és tekintélyt. Ennek az eleme a csend és a szelidség. A csend, mert akkor találjuk meg, mikor egyedül vagyunk és elhallgat a lelkünkben a világ zaja, mikor Istennel foglalkozunk, akkor épül a szív elrejtett embere bennünk. Milyen jó nézni ennek épülését, milyen jó csöndben és nyugodtan látni azt, hogyan szól Isten ehez, akik mi vagyunk, csak nem úgy, ahogy a világ ismer, hanem úgy, ahogy ismerünk és ismertetünk Isten által. Milyen biztos menedék ez a csönd minden csalódás ellen, mely abból származik, hogy a világ nem adja meg azt az elismertetést, amire külső emberünk vágyik. Ennek a belső embernek az Atya szava kész kárpótlás minden félreértésért.

S dicsekszik a szelid lélek romolhatatlanságával. Azzal a lélekkel, mely nem háborodik fel azonnal, nem botránkozik, nem heveskedik, ha nem úgy megy minden, mint várta. Azt a sok kísértést, mely ma a lelkipásztorok életében a felháborodásra kínálkozik ez a szelid lélek tudja lefegyverezni. Mivel tekintete nem a világon nyugszik, hanem Istenben, nem a maga tekintélyén, befolyásán, hanem Isten ügyén, bizik abban, hogy Isten az Ő országa ügyét a legjobban eligazítja. Rá nem az van bizva, hogy felháborodjék és kitörjön, csak az, hogy szolgáljon. Nem büntetni van a világon, hanem az evangéliumot hirdetni, mely minden hívő üdvösségére való. Hogy meg tudná változtatni sok testvérünk életét, ha felismerné, hogy a szív elrejtett embere az ő ékessége s hogy meg tudná változtatni az Isten országának ügyét ebben az egyházban, ha a csend és szelidség szolgálata kezdene itt uralkodni.

Mert ez a lélek és ez a szolgálat az, ami igen becses Isten előtt.

I. L.

Gyülekezeti munka.

A szekták és az ellenük való védekezés módjai.

(Folytatás.)

Azt mondtuk a bevezetésünkben, hogy az egyház és tagjai között meg kell, hogy legyen az érték és hiányérzet egyensúlya. Az eddigi elemzések egyfelől arról győztek meg, hogy az egyház nincsen abban a helyzetben, hogy tagjai számára a megfelelő pótlékot nyújtsa, viszont másfelől láttuk azt is, hogy a hiányérzet is abnormis sok tekintetben, s hogy a beteges hiányérzetben is van alapja a szekták keletkezésének, s hogy így nem csak az egyház az oka a szekták keletkezésének. Természetes, hogy így a lehető legmélyebb szakadék támad közöttük.

4. A szekták általános jellemvonásai.

4. Az eddigiekben megismertük a szekták keletkezésének okait, az okok ismeretei nyomán már hozzá foghatunk azon módok felkutatásához, amelyeknek birtokában a szekták ellen küzdeni lehet. Egyházunk karaktere, a szektákhoz való viszonya arra utalnak, hogy egyházunk nem léphet fel támadó módon a szektákkal szemben, viszont a szekták természetére tekintettel az sem lehet az első feladata, hogy azok visszatérítésére törekedjék mindenekfelett, hanem az lehet e tekintetben a főfeladata, hogy *megvédjük* hiveinket a szekták hódító törekvéseivel szemben. E munkát pedig kétféleképpen végezheti egyházunk, egyfelől *preventív munka* útján, amely esetben az kell, hogy legyen mindenekfelett való célja, hogy a saját tulajdonképeni lényegét eredményre juttassa a szektákkal szemben, másfelől pedig kifejezésre kell juttassa a maga lényegét a szekták alapjellemlenővonásaira való tekintettel, amihez természetesen szükséges a szekták alapjellemlenővonásainak ismerete. A védekezésnek a másik módja arra az esetre szól, ha a szekták már mélyen behatoltak egyházaink testébe, itt tehát már elevenünkbe vágó veszedelemmel kell küzdenünk s ehez elsősorban szükséges a szektáknak alapos ismerete és az, hogy miképpen végezhetjük ez apologetikus munkát általában, valamint az egyes lelkipásztori tevékenységek útján.

A szekták elleni küzdelemhez tehát mindenekelőtt azt kell megismernünk, hogy melyek azoknak *általános jellemző vonásai*, hogy melyek azok a pótlékok, amelyeket az éhes emberi lelkeknek nyújtani képesek. — Első legjellemzőbb vonásuk a lobogó *személyes vallásosság*, épen ezért erőt tudnak nyújtani az intenzív vallás-erkölcsi élet ápolására. Kétségtelen tény, hogy a szekták izzó vallásos légkörrel rendelkeznek, ám ha közelebb lépünk e légkörhöz, meglátjuk, hogy e vallásosságban tulnyomó szerepet játszik az *én* vonása. Nem annyira az a cél itt, hogy

az emberi élet megszentelődjék, mint inkább az, hogy forró levegőjű vallásos élményekben kéjelegjen, ami már beteges jelenség.

A szekták keletkezése lelki rugóinak ismertetése kapcsán rá mutattunk arra, hogy azok a hontalan lelkek számára ott-hont nyujtanak, hogy a közösség után sóvárgó lelkek számára *közösséget* nyujtanak, amelyik közösség alkalmas arra, hogy az abba menekülő lélek szomjuságát eloltsa. Első tekintetre úgy látszik, hogy a szekták közössége gazdag értéket nyújt a léleknek, ha azonban a közösséget közelebről nézzük meg, azt látjuk, hogy e közösség ellenséges érzületű a világgal szemben, nem arra törekszik, hogy tagjait a világgal és a világban való küzdelemre megerősítse, hanem arra, hogy tagjait a világtól elszigetelje. A közösségben birt üdv bizonyossága által a szekta a világ, a társadalom, az egyház a kultura fölé emeli híveit s azokkal szemben ellenséges érzületet táplál.

Láttuk azt, hogy a szekták közösségében az elnyomott, a közösségből kitaszított, a világ söpredékének tekintett ember öntudata csodálatos módon megnövekedik. Az öntudatnak, az emberi méltóság tudatának óriási szerepe van az ember életében, ha a züllött, elesett életű ember megtalálta önmagát a szekták közösségében, ott a tisztaságnak légkörében egyre inkább megizmosodhatik öntudata, az így megizmosodott öntudatnak pedig nagy fegyverező hatása van az alsóbb rendű ösztönökre, leszorul, kivész azoknak ereje, a bűnös szenvedélyek egyre inkább kiszorulnak a lélekből és ezek helyett növekedik az emberi szellem nemesebb tartalma. Azonban e tekintetben sem nyújt igazi pótlékot a szekta, mert ha már a megtérés előtt beteges volt egy ember öntudata a maga elnyomott mivoltában, itt az öntudat az ellenkező véglet hibájába esik, s ekkor is beteges formát ölt fel. A szekták t. i. magukat a *szentek gyülekezetének* tartják, a szektába lépésnél az a hite támad az embernek, hogy maga is valóságos szentté lett, így a szektásokodók nem törekszenek a szentségre, hanem abban a tudatban vannak, hogy *bírják* azt, érzésük e megmentettség érzése, a biztonságérzése a bűnnel szemben, hitük szerint tökéletes élet birtokában vannak. E szentség tudatot még az is fokozza, hogy bizonyos tilalmakat állítanak fel az alkohol élvezése, a dohányzás tilalmát, amely jellemvonások szintén reakcióból származnak, de ez asketizmus ápolására apokalyptikus váradalmaik is neveli őket. A szentség e tudatának azonban az a következménye, hogy magukra nézve elvetik a fejlődés gondolatát, bizonyos dolyf kezd növekedni a lelkükbe s öntelt megvetéssel néznek azokra, akik nem tagjai a szektáknak.

Rámutattunk arra, hogy a közösségből kiszakított, a szegény, elnyomott, lenézett társadalmi helyzetű emberek lesznek a szekták tagjai. A nyomor, a kielégítetlen testi és lelki hiányérzet rendszerint vagy forradalmi gondolatokat ápol, vagy pedig

fantáziájának szárnyain a jövőbe menekül és egy jövő élettől várja igényeinek kielégítését. Éppen azért a szektáknak legjellemzőbb tulajdonságuk az, hogy *apokalyptikus váradalmakban ringatják magukat* s hogy így alapvonásuk a reménység. Azonban, ha e reménység tartalmát figyeljük, e tekintetben is összezsugorodik a szekták által nyújtott pótlék értéke, rendszerint az írásnak érzéki természetű jóslatai azok, amelyekben vágyaik beteljesedését remélik, lényegében testi életük hiányérzeteire várnak pótlékot a jövőtől s így e tekintetben is hedonisztikus karakterűek a szekták.

További fontos jellemzővonása és látszólagos nagy értéke a szektáknak a *biblia tartalmára* való támaszkodásuk. Amily mohón vetik egyfelől magukat a személyes vallásosság ápolására, épen olyan mohón vetik magukat a biblia tanulmányozására. Kétségtelen tény, hogy ez a legértékesebb vonása a szektáknak, tény, hogy sok nemes és termékeny hatást merítenek a bibliából, elvitathatatlan tény, hogy a bibliával való táplálkozásuk nagy mértékben táplálja vallás-erkölcsi életüket. Azonban lényegében a biblia sem nyújt nekik igazi pótlékot. Nem pedig egyszer azért, mert minél erőteljesebb hiányérzetre keres pozitív pótlékot az értelmileg korlátolt hívő a bibliában, annál inkább esküszik annak a *betűjére* s így annál kevésbé ismeri annak lelkét, az elevenen mozgó, fejlődő életet, amíg a biblia számára egyfelől tényleg életteremtő, másfelől mégis csak varázsszer. Még inkább lefokozza a szekták bibliával való táplálkozása értékét az a tény, hogy nem elfogulatlanul olvassák azt, hanem bizonyos dogmák látószögéből, aminél fogva a bibliában foglalt gazdag vallás-erkölcsi élet elnyomorodik a kezükben. Fogycatókos értelmi képességüknél fogva nem képesek, de nem is törekcsenek arra, hogy a bibliában foglalt szellemi életet egységre hozzák az ember szellemi életének a természetével, hogy az emberi szellem élete törvényszerűsége világánál nézzék a biblia gondolatait, hanem a biblia egy néhány nyilatkozatából, főképen annak világszemléletre vonatkozó nyilatkozatából formálnak maguknak egy világvépet és az emberi szellem életét ahoz szeretnék formálni.

Mondottuk fenntebb, hogy a szektáknak nincsen érzéke az ember lelki életének fejlődése iránt, hanem hogy a tökéletes és szent élet birtokában levőknek hiszik magukat, láttuk azt, hogy nincs érzékük a bibliában előttünk álló fejlődés iránt, elzárják magukat az emberiség kultur életétől is, abban sem látják a fejlődést csak a rosszat, így bensőleg képtelenek arra, hogy meglássák az élet igazi természetét a fejlődéssel. Ekkor azonban lényegében az élet és a valóság talajából szakítják ki magokat, *élet és valóság ellenesek*. Részben a fejlődés gondolata iránti érzéketlenségük folytán, részben azért, mert mert maguknak sincs történelmi múltjuk, részben azért, mert ellenségei a történelmi egyházaknak, amelyek a múltból táplálkoznak, egész karakterük *történetellenes*, lebecsülik a törté-

nelnek az értékét. Végül miután egyház ellenesek és elvetik az egyháztörténelmi multjában rejlő értékeket maguktól, elvetik annak *nemzeti karakterét* is, de a szekták nemzetköziek már azért is, mert idegen nemzetközi szellemet ápolnak, ennyiben pedig nemzetrontók is.

A szekták lélektani okainak kutatása nyomán arra a megállapításra jutottunk, hogy a szektáskodásra való hajlam sok tekintetben beteges hiányérzetből születik, most a pótlékok ismertetése kapcsán arról is meggyőződünk, hogy pótlékaik sem igazi pótlékok. Mindezen körülmények feljogosítanak arra, hogy felvegyük a küzdelmet a szekták ellen.

5. A szekták ellen való preventív védekezés módjai azok általános jellemző vonására tekintettel.

Hogyan védekezhünk tehát a szekták ellen? A felelet nagyon egyszerű és kézenfekvő, mert csak *önmagunk és egyházunk rejtett erőit kell felelevenítenünk*. Így a szekták önmagunkra irányítják figyelmünket és saját magunk meggyógyítására ösztönöznek. Így ha mindenféle természetű ellenséggel való küzdelmünk erőink tudatára ébreszt, a szekták részéről fennálló veszedelem se gyümölcstelen, igazi tartalmunk öntudatosítására és egészséges munkaprogram kidolgozására serkent.

Ha *mindjárt / kezdetben hangsúlyoztuk azt, hogy az egyház a Krisztus teste kell, hogy legyen, kérdezzük, mit kell tennünk, hogy egyházunk valóban a Krisztus teste lehessen? Ha az emberi test egység s az egysége kifejezésre juttatója, összetartó kapcsa az öntudat, minél fejlettebb egy közösségnek az öntudata, annál szilárdabb egységet képez az. Egyházunknak is akkor lesz szilárd egysége, amelyről lepattannak az ellenségei s a szekták támadásai is, ha tagjainak szilárd, erős öntudata lesz. Hogy azonban ilyen öntudattal rendelkezessék, az öntudata tartalmától függ; mi hát az a forrás, amelyből kell, hogy táplálkozzék az egyházi öntudat, hogy az szilárd kapocs képpen tartsa össze hiveinket? Ha egyházunk a Krisztus teste, akkor Krisztus kell, hogy legyen a tagok egyházi öntudatának tartalma. Krisztus életéből kell tehát táplálkoznia hiveink egyházi öntudatának. Hogyha a szekták hatásának titkát megakarjuk érteni, lényegében abban találjuk nagy hatásuknak titkát, hogy az *élet lendülete* ragadja őket, ha pedig egyházunkból hiányzik a krisztusi élet e lendülete, mindent meg kell tennünk acélból, hogy számunkra is megnyíljon az az életforrás és hogy pezsgő élet induljon meg a halott tagokban. Minél bensőségesebb és személyesebb vallásos élet ápolására képes egy egyház, annál erőteljesebb vallás-erkölcsi élet árad meg benne s ez élet birtokában annál inkább megtermékenyül, annál inkább megnövekszik az egyház tagjainak öntudata. Amikor azonban a személyes vallásos élet megáradá-*

sának szükségességét hangsúlyozzuk, nem új formákat akarunk teremteni a személyes vallásosság számára, hanem arra kell törekedni, hogy a régi formákban és keretekben ömöljön el a vallásos élet árja, a gyülekezeti isteni tiszteletek meglévő formáit kell felhasználni az élet megújítására.

Első sorban tehát a Krisztus életével, az Isten lelkével való személyes közösséget kell ápolnunk, hogy az egyházunk egységét hordozó öntudat megizmosodjék, de törekednünk kell arra, hogy felbuzogjon mindama forrásokból az élet árja, amelyek történelmi multunkban forrásai voltak hitünknek. Ilyen forrás első sorban a *biblia*. A biblia gazdag vallás-erkölcsi életéből táplálkozó lélek a legbecsesebb javak birtokába jut, e javak révén megizmosodik annak öntudata s az egyes lelkek öntudatán túl megszilárdul az egyház kollektív öntudata. Itt is első sorban az egyházunk testéhez hozzá nőtt régi formákat kell megtölteni étellel mint pl. a családi isteni tiszteletet, valamint azokban a formákban kell ápolni az egyházi öntudatot, amelyek egyházunk szelleméből nőttek ki, mint pl. a vasárnapi iskolában, a bibliakörökben.

Minél több életforrást tudunk feltárni, amelyből öntudatunk táplálkozhat, annál szilárdabb lesz egyházunk egysége. Egyházi öntudatunk nagy reformátorunknak, Kálvin Jánosnak szelleméből kölcsönözte sajátos egyéni színezetét, ha sok tekintetben elhalványodtak egyéni vonásai és ezért meglazult ereje, ápolnunk kell *kálvinista öntudatunkat*. Itt kell elevenítenünk azokat a vallásos erőket, amelyek annyira megtermékenyítették egyházunk életét, a Kálvin János szellemével való kapcsolatot folytán szintén nagy mértékben izmosodhatik öntudatunk. A multban azonban még más eltemetett források is vannak egyházi öntudatunk megtermékenyítése számára, főképen azoknak a nagy hithősöknek az életében, akiknek munkájából, szenvedéseiből áldozataiból született meg a mi nemzeti egyházunk. Törekednünk kell tehát, hogy kálvinista egyházunk *történelmi multja* és annak minden ereje beleiródjon lelkünkbe, ápolnunk kell tehát egyházunk történelmi öntudatát. E mult azonban nemcsak vallásos mult, amint a jelenben, úgy a multban is össze volt forrva egyházunk élete a nemzeti étellel, egyházunk karaktere a *nemzeti egyház karaktere*, egyházunk multjának ápolása folytán tehát sajátos *nemzeti egyházi öntudatban* gyarapodunk meg. Minél inkább táplálkozunk egyházunk életének ebből a tartalmából, annál inkább kifejlődhetik sajátos egyéni öntudatunk, annál kevésbé lesznek hajlamosak hiveink az egyház testéből való leszakadásra. Ha más, nemzeti életünk megtartására irányuló fontosabb motívumok nem is kényszerítenének erre, a szektákkal szembeni védekezés is megérdemelné, hogy mindent elkövessünk egyházunk nemzeti vonátkozásainak ápolására. A felsőbb hatóság megérezte a multban rejtőző e nagy erőt, rendelkezett az egyházközségek multjának és törté-

netének megerősítése érdekében, amikor elrendelte az egyház-községek történetének megírását, a mult felelevenített kincse azonban nem szabad, hogy rejtett kincs maradjon, élő erővé kell a multat átalakítanunk hiveink lelkében. Ez annál inkább képes megtermékenyíteni és építeni, mert a saját multunk és saját életünk iránti érdeklődés a lehető legéberebb.

Minél inkább megelevenedik egyházi életünk fentt vázolt tartalma, annál inkább megfog látszodni e javaknak életformáló hatalma s ezek folytán újra kiformalódhatnak egy kálvinista életeszmény és typus, minél egyénibb vonásaiban, minél mélyebb erejében alakul ki egy kálvinista élettypus, annál inkább megfognak törni azon mindenféle támadások. Azonban az emberi szellem nem elégszik meg bizonyos javak elsajátításával és elfogadásával, nemcsak befogadó tevékenységet végez, hanem kihatót is. Különösen kálvinista élettypusra nézve jellemző, hogy az meggyarapodott öntudata tartalmával *átakarja formálni a világot és a kulturát is*. Törekednünk kell tehát arra, hogy öntudatunk tartalmával áthassuk világunkat is s e tekintetben is a régi formák között kell maradnunk. Ha egyházunk minden erejét arra szenteli, hogy iskoláit megmentse a pusztulástól, az a gondolat vezérli, hogy ezekben alkalmas működési tér nyílik számára a célból, hogy szellemével áthassa a kulturát s hogy így a jövő nemzedéket egy a saját sajátos szelleme szerint formálja. Ha iskoláinkban kálvinista életeszményeink képére tudók formálni a jövődőt, akkor nem csak más veszedelmektől védnök meg a jövődőt hanem a szektáktól is.

Természetes, hogy az ilyen értékes hatások által megtermékenyített közösség dús talajt fog képezni arra, hogy annak tagjai egymás lelki életéből is táplálkozzanak, az ilyen közösségből nem fognak kiszakadni a tagok, mert a legbecsesebb javak tartják össze azokat, az ilyen közösségnek fegyvelmező hatása van, mert a tagok kölcsönösen tartják egymást a Krisztusban, az egymásért való felelősség tudata fűzi össze a lelkeket. Ha tehát azt láttuk, hogy az egyház részéről az egység meglazulása az oka a szekták keletkezésének, akkor a szekták ellen akkor építhetjük meg a legerősebb várat, ha kitermeljük önmagunk belső tartalmát, az ilyen egységes testből aztán nem fognak leszakadni annak egyes részei.

Azonban ez csak egyik vonása a preventív munkának, amellyel védekezhetünk e szekták ellen, e védekezésben a szekták különös jellemző vonásaira is tekintettel kell lennünk. Mindenekelőtt az apokalyptikus váradalmak azok, amelyekre tekintettel ki kell domborítani, hogy a keresztyénség sok részben tényleg a *reménység vallása*, hogy amikor a keresztyénség fellépett új reménységet nyújtott a világnak. Ha pedig körünk nem alkalmas arra, hogy az emberiség sok irányu hiányérzetére kielégedést nyújtson, ha ezért vágyaival a mai ember

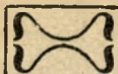
a jövő felé fordul s ha ez nagy lendítő erőt nyújt a szektáknak, akkor a kor e szelleme arra kényszerít, hogy a keresztyénséget mint a reménység vallását hirdessük. E tekintetben azonban a keresztyénség *igazi lényege szerint kell hirdetni a reménységet*, az igazi ker. reménység pedig főképen szellemi javak elnyerésére irányuló reménység s ha a szekták a reménység hirdetésében az érzéki vonásokra fektetik a fősúlyt, ha hedoniztikus váradalmaik kielégedését várják a jövőtől, akkor e tekintetben a keresztyénség szellemi kharakterét kell kidomborítani. (Rom. 8:24, 25, 15:13, 1. Péter 1:3, Ef. 4:4, Zsid. 7:19, 6:18—19, Tit. 1:2, 3:7, Zsid. 2:6, 6:11, 2 Kor. 4:16)

A fentiekben rámutattunk arra, hogy az egyházi öntudat tartalmának megélése nyomán izmosodik, az öntudat épisége és ereje oly nagy jelentőségű, hogy minden módot fel kell használnunk annak építésére, ilyen módja az öntudat erősítésének az arra való appellálás, hogy az *öntudatra való hivatkozás vezessen* e rejtett tartalom kutatására. (1 Péter 2:9, Jel. 1:6, Ef. 2:19—20, 3 Móz. 19:5—6.) Más felől arra kell azonban törekednünk épen a szektákkal szemben, hogy az öntudat *fejlődőképes* legyen. Ha a szekták arra hajlamosak, hogy magukat szenteknek, kiválasztottnak tartsák, ami útját állhatja fejlődésüknek, akkor e jelenséggel szemben hangsúlyozni kell, hogy csak megtörtségen, bűnbánaton át fejlik az emberi élet. Így míg egyfelől hangsúlyozni kell a kiválasztottság tudatát, másfelől ébren kell tartani a megtörtséget, a bűnbánatot, mert e kettőnek egysége az, ami a ker. öntudat jellemét képezi. (Fil. 3:12, 2:3, 1 Ján. 1:8—10, Ják. 4:6—10, Mt. 18:3 Lk. 18:4, 1. Tim. 1:15, Csel. 3:19, Példb. 20:9, Préd. 7:20.)

Az egyház nem külső tömítvényektől függően, hanem belső természete szerint alkotja meg a maga munkaprogramját, azért a szekták részéről fennálló veszedelem sem képezheti a motívumát annak, hogy reá tekintettel formáltassék ki az egyetemes egyház munkaterve, másfelől azonban — amint fentebb is hangsúlyoztuk az egyháznak munkaprogramja megállapításánál tekintettel kell lenni külső körülmények támasztotta szükségletekre is s ha csak távolról is fennál a szekták részéről a fenyegető veszedelem, figyelemmel kell lennie legalább azok általános jellemző vonásaira munkája végzésénél, ezt annál is inkább megteheti, mert a szekták részéről fennálló veszedelem az egyház oly vonásaira mutat reá, amelyek alapjellemző vonásai és minden irányú veszedelemmel szemben való védekezés céljából megerősítést kívánnak.

Dr. Mátyás Ernő.

(Folyt. köv.)

Tudomány és Világnézet.

Az emberi élmény és az isteni kijelentés.

— Bevezetés egy transzcendentális theológiába. —

(Folytatás.)

8. Az „élmény-keresztyénség“ létrehozott egy sajátos modern „vallásosság“-ot, amely önmagát öncéllá tette és észrevétlenül úgy beleélté magát a maga külön kis világába, hogy nem is tudja már észrevenni, hogy a „vallásosság“, „vallás“, „keresztyénség“, mint emberi-történeti oldalai az Isten akaratának és kijelentésének, csak annyi érvennyel bírnak, amennyiben Isten igazságát és dicsőségét szolgálják. Aki éles szemmel nézi a mi korunk kegyes, vallásos életét (amint az különösen a keresztyén szövetségekben, Biblia-körökben stb. igen sokszor megnyilvánul), észrevehette, hogy annak életnyilvánulásai, tevékenységei, céljai és törekvései a *humánítás* határain belül maradnak s hiányzik belőlük a *divinitás*, az isteni akarat mindent feláldozó szolgálata, a valódi theokráciára, illetőleg khistokráciára való törekvés, a prófétai erő és tűz. Ide vonatkozólag mondja *Barth*: „Die Religion vergisst, dass sie nur dann Daseinsberechtigung hat, wenn sie sich selbst fortwährend aufhebt. A vallás elfelejti, hogy csak akkor van létjogosultsága, ha maga magát folytonosan feláldozza”.¹ A vallás nem lehet öncél, aminthogy Isten mellett nincs semmi öncél, de nem lehet hasznos eszköz sem az élet számára, nem is versenyképes tényező egyéb kulturális tényezők között. Pedig a modern szubjektívistikus vallásosság minden erejével, ha öntudatlanul is, ezt a célt munkálja, amennyiben hasznos eszközzé, kulturális tényezővé akarja magát tenni. Bár élesen, de találóan is állapítja meg *Barth*, hogy a modern vallásosságban az ember birtokba vette az Istent és üzembe helyezte.² Bármilyen ellenmondásosan hangzik, de úgy van, hogy Isten fenségét és feltétlenségét a modern vallásosság igen sokszor veszélyezteti, amennyiben öntelt és elvakul „vallásos“ lelkek egyenesen hatalmuk alatt állónak érzik az Uristent, nem is szólva arról, hogy a Jézus Krisztussal valóságos játékot űznek ú. n. közvetlen viszonyuk kifejezéséül.

Az „élmény“-keresztyénségből táplálkozó modern „vallásosság“ ijesztő, fenyegető veszedelme, hogy mindinkább kezd nemcsak methodisztikussá válni, de sok esetben egyenesen *teknikává* kezd fejlődni, amelyek következtében bizonyos alapangulatokat, érzelmi megindulásokat mesterien be tudja ide-

¹ *Barth*: Das Wort Gottes und die Theologie 80. lap.

² *Barth*: I. m 81.

gezni, nem is szólva arról, hogy a kegyes terminologia használatát a virtuozitásig tudja fejleszteni. Ennek a „vallásosság”-nak a végső célja nem Isten előtt való alázatos hódolat, hanem az önélevezet, az önmagában való gyönyörködés, az önelégültség, sőt önteltség. Ez a vallásosság nem sokat törődik a feladatokkal, színtere nem a harcok mezeje, hanem a csöndes és boldog illuziókkal teli, visszavonult kör, vagy egyesület, ahol minden szubjektív, közvetlen, puha és meleg, ahol minden az emberre néz, az emberrel foglalkozik és minden az emberért van. A legszélsőségesebb nyilvánulásában ez a vallásosság arra a bálványimádó istentelenségre is vállalkozik, hogy az Uristen helyett diszponálni mer, akárcsak a pápizmus, a Krisztus ígéreteivel és Isten kegyelmének javaival.

A modern szubjektív vallásosságnak ez a kritikája, amely a *Barth*-féle teológiát, valamint *Brunner*-ét is annyira jellemzi, nem pusztá kritika, hanem komoly és határozott *korrektívuma* akar lenni ennek a vallásosságnak. És érvényt akar szerezni Istennek a Jézus Krisztusban adott fenséges kijelentésének. *Egyenesen döntést kíván provokálni a humánizmusba sülyedt keresztyénség lelkiismeretében.*

9. Miután végigmentünk egy gondolatsoron, amely az élmény-misztika-szubjektív vallásosság irányában vezetett, most fel kell vetnünk azt a kérdést, hogy az élmény, misztika, szubjektív vallásosság milyen viszonyban vannak a bibliai vallásossággal? Erre a kérdésre adott feleletből fog kitűnni, hogy a modern vallásosság mennyire a *humánizmus irányában* tolodott el s mennyire nélkülözi a bibliai fundamentumot.

Barth egyik legszebb tanulmányában foglalkozik ezzel a kérdéssel s mi nem is kívánunk idevonatkozólag egyebet tenni, mint egyszerűen interpretálni a *Barth* érveit.¹

a) Mindenekelőtt azt állapítja meg, hogy a Bibliában Istennek tényleges valósága (Sachlichkeit) várakozása, állhatatossága és türelme a fődolog, tehát az, ami nem pszichológiai, vagy historiai eredetű.

b) A bibliai kegyesség lényegében alázat, istenfélelem. Tudatában van annak, hogy amint a vallás legbensőbb intenciója a világon túlulal, egyszerűsmind magán is túl kell mennie, vagyis maga a kegyesség sem öncél, tehát tudatában van relativitásának.

c) A bibliai vallásos élményben semmi sem kevésbé fontos, mint az élmény. Nem az üdvcél és a beteljesedésre néz, mint eredményre, hanem a hívásra és megbízásra. Kellő megértéssel azt mondhatnók, hogy a bibliai kegyességre nézve döntő nem a Luther kérdése: *Hogyan jutok el az üdvösségre?*

¹ *Biblische Fragen, Einsichten und Ausblicke. (Das Wort Gottes u. die Theologie, 77—99. lapokon.)*

hanem Zwingli és Kálvin kérdése a döntő: Mit akar velem az élő Isten? Az Isten akarata olyan elemi erővel ragadja meg a bibliai kegyes lelkeket, hogy ennek a megragadásnak a ténye egy alig tudatos esemény, tehát a bibliai ember a reflexiónak és a konfesszióknak csak alig a minimumát igéneli és szükségeli. Ebből következik, hogy az apostolok és próféták valójában nem akarnak azok lenni, hanem kényszerítetnek arra és azért lesznek valóban azokká.

d) A Biblia az embernek az Istenhez való viszonyáról józanul, színtelenül és tartózkodóan nyilatkozik s ez a viszonyulás nem a tudatalatti mélyben megy végbe, amint azt a modern vallásosság sürgeti.

e) A bibliai polemia nem az istentelen világ ellen fordul, hanem a vallásos világ ellen, vagyis azok ellen az abusosok ellen, amelyekkel fentebb már foglalkoztunk.

f) A bibliai ember klasszikus paradigmája — Barth szerint — Melchisedek Salem királya, akiről a Zsidókhöz írott levél 7:3 azt mondja: „Apa nélkül, anya nélkül, nemzetség nélkül való; sem napjainak kezdete, sem életének vége nincs, de hasonlónak tétetvén az Isten Fiához, pap marad örökké”. A bibliai ember minden történelemmel szemben csak maga magában áll, mert csak Istenben áll, azaz *mindig kezdő, mindig zsenge*. Nem a vallásos fejlődés, — a humanisztikus értelemben vett — kifejlés eredménye, hanem valóban a Lélek zsengeje, Isten kegyelmének teremtménye. Ezért a Szentírás nem nagy súlyt helyez hőseinek fejlődésére, biográfiájára. Aminthogy a Biblia minden hősenek életéből hiányzik a gyermekkor s minden hőse ú. n. „fejlődése” egyes láncszemei nem kapcsolhatók egybe. A bibliai ember áll és esik az ő hívásával, feladatával és művével.

g) A bibliai történet tulajdonképpen nem is történet, hanem „felülről nézve szabad isteni cselekvések sora, alulról nézve pedig önmagukban lehetetlen vállalkozások eredménytelen kísérleteinek sora.” A Biblia világában az isteni, tehát maga a tényleges valóság folytonos emelkedést, az emberi funkció, a kegyesség, az egyház folytonos alászállást mutat. A bibliai kegyes lelkek legbensőbb rugóját fejezi ki Keresztelő János ama döntő ítélete: „Annak növekednie kell, nékem pedig alább szállanom”. (János 3:30). „Das ist, s was man biblische Linie, biblische Einsicht nennen kann” — mondja Barth.

A bibliai kegyességnek, az evangéliumi keresztyénségnek ez a jellemzése merőben új ma, de viszont merőben fedi a kálvini reformátori álláspontot. Minden vonala az Istenre mutat és reá irányul s különös éleséggel emeli ki azt a legelemibb, de egyszersmind legnagyobb keresztyéni álláspontot, hogy nem az ember a kezdeményező Istennel szemben, hanem Istené

minden kezdeményezés ; nem az ember a hordozója az Istennek, hanem az Isten az embernek ; nem az ember üdvössége, hanem Isten igazsága és dicsősége az, amire néz a bibliai kegyesség és az üdvösség mindig csak eredménye ama egyetlen legfőbb célnak. Az egyetlen emberi korrelatívuma az isteni élet teljességének nem a lelkesedés, nem a szeretet, nem is az erény, hanem egyesegyedül az istenfélelem, sőt egyenesen a halálos felelem. Minden hit, minden kegyesség, minden keresztyénség kezdete egyedül az Istennek félelme.

Kérdés mégis, hogy mi jelentősége van az emberi élménynek a szuverén istenivel szemben? Valóban az emberi élmény nem több, mint esetleges indexe, mint jelzője annak, hogy Isten elkezdte az ő diadalmas munkáját, megkezdte a lélek-talaj művelését az Ő kijelentése számára. Ki kell zárunk azonban azt a felvételt, hogy itt talán az ember részéről valami pozitív kezdeményezésről lenne szó. Isten minden munkája az emberi megtagadást jelenti, aminthogy az isteni kijelentés elfogadása minden esetben az ember önmaga megüresítésével kezdődik.

T. S.

(Folytatjuk.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az amerikai fundamentálizmus és modernizmus vezérférfiai.

Az amerikai Rowe professzor „*The History of Religion in the United States*“ (A vallás története az Egyesült-Államokban) című könyvében, mely 1925-ben jelent meg *New-Yorkban*, azt a megállapítást teszi, hogy az amerikai vallásos élet egyik jellemző vonása egy bizonyos speciálisan amerikai vallásos önállóság kifejlődése. Az amerikai protestánsizmus fokozatosan függetlenné tette magát — az író szerint — az európai protestáns egyházak hagyománytisztelőtől és intézményesített szervezeti formáitól. Az első lépés ebben az irányban az „állam-egyház” tekintélyétől való emancipálódás volt, amikor a puritánok kiváltak az anglikán egyház kötelékéből. A második fokon a kötött liturgiájú istentiszteleti rendtől és az ezzel kapcsolatos igehirdetési módszertől való elfordulás következett be, hogy helyet adjon a *Wesley, Whitefield, Moody*, stb. által képviselt érzelmi keresztyénségnek és a modern evangelizációnak. Ez aztán szükségképen maga után vonta a protestáns orthodoxia radicionálizmusától való eltávolodást, amely folyamat a 18.

század vége felé indult meg és azóta állandóan sok vitára, kontroverziára adva alkalmat, tart még ma is.

Rowenak valóban igaza van annyiban, hogy az amerikai protestáns keresztyénség jellegzetesen és sajátosan az új világ lüktető életének megfelelő megnyilatkozási formákat alakított ki, amelyekkel át gazdagon és eleven erővel áradnak ki a világba a krisztusi evangélium energiái. Tagadhatatlan, hogy e tekintetben tényleg van különbség Amerika és Európa keresztyénségének a bizonyágtételeiben. De még hogyha ennyit jólélekkel koncedálunk is, Rowenak azzal a tendenciájával, hogy ő mintegy úgy igyekszik feltüntetni az Egyesült-Államok keresztyénségét, mintha az teljesen külön fejlődési pályán ért volna el arra a magaslatra, ahol most áll, — nem érthetünk egyet. Amerika időről-időre újra átélte, sőt nem egyszer csupán utánaélte, azokat a megnyilatkozásokat, melyek az európai protestáns keresztyénség életének kiemelkedő jelenségei voltak; tehát nem új tényleket produkált, hanem legfeljebb csak a hitélet és a gyakorlati vallásosság egyik-másik síkjában megmutatkozó *eredmény-többletet ért el.*

Az a szellemi küzdelem, amelyet Rowe az amerikai keresztyénség Európától való elkülönülése harmadik stádiumának tekint, (amint ő mondja: a protestáns orthodoxia tradicionálisizmusától való eltávolodás), tulajdonképen szintén nem új és nem kizárólagosan amerikai. Amerikában a fundamentálisizmus és a modernizmus közti harcban éli ki magát ez a szellemi áramlat; ez a harc pedig nem más, mint az orthodoxia és a racionalizmus, vagy az orthodoxia és liberálisizmus nálunk jórészt már elült háborújának a felelevenedése az amerikai kegyesség lelki talajában.

A fundamentálisizmus az orthodoxiának konzervatív védelmezője. Konzervatív voltából következik, hogy az egyházi élet történelmi fundamentumain veti meg a lábát s szigoruan ragaszkodik az öröklött keretekhez. Így tehát a fundamentálisták között, bár a tábor eszmeileg közös, a konfesszionális egyházaknak megfelelően több csoportot különböztethetünk meg. Legjelentékenyebb a presbyteriánus egyház fundamentálista csoportja, de nagy erőt képvisel a baptista egyház és a „Reformed” egyház néhány felekezete is.

Ez azonban nem annyit jelent, hogy a felsorolt — és a többi — hitvallásos egyházak eo ipso mindenestül a fundamentálisizmus zászlaja alatt állanak, mert mindenikből nagy számmal kerülnek ki a modernizmus eszméinek hirdetői is. Csakhogy, miután a modernizmus (vagy legalább is annak néhány túlzóbb exponense) tendenciát mutat a régi hitvallások feladására, a modernistákat nem lehet olyan egyszerűen a felekezetek szerint osztályozni, mint a fundamentálistákat. A modernizmust inkább a kompromisszumokra hajló s a felekezeteken felüli eszmeegyeztetés jegyében gyakorolt liberálisizmus jellemzi.

Mind a fundamentálizmusnak, mind a modernizmusnak vannak túlkapásai és vadhajtásai. De mind a kettőben sokkal több az igazi érték, mint a salak. Az elfogulatlan szemlélő előtt világos, hogy a fundamentálizmus és modernizmus harcának elmérgesedésében nem azok az eszmények és ideálok hibásak, amelyeket a két világnézeti tábor egyike vagy másika vall, hanem inkább azok a gyanúsítató feltevések és rossz-hiszemű inszínuálások, amelyeket a küzdő felek polemikus célzattal egymás ellen fordítanak. Valójában azonban a fundamentálisták zöme nem a felekezeti szűkkeblűség és az idejét-múlt rituálizmus híve, amint azt a radikálisabb és harciasabb modernisták hirdetik, hanem a keresztyénség történelmi értékeit kívánja tisztelgetni tartani és megőrizni. A modernisták mérsékeltbije viszont nem destrukciót akarnak, (pedig elvakultabb fundamentálisták részéről ez a vád ellenük), hanem a keresztyénség régi igazságainak a modern világ szellemi igényei számára való megvilágosítását és új átélését. Most még nagyon tisztázatlanok a kérdések és zavaros a helyzet, ám ismerve az amerikai vallásos lelket, az eredmény valószínűleg nem az lesz, hogy egyik, vagy másik párt álláspontja győz, hanem a kétféle törekvés valamilyen magasabbrendű harmóniába olvadva megint csak meghozza az amerikai protestánsizmus számára az alkalommal is azt a vallásos életet gazdagító bizonyos eredménytöbbletet, melyről fentebb szó esett már.

A fundamentalista felfogás legtekintélyesebb csoportját az északi presbyteriánusok konzervatív frakciója alkotja. Így a küzdelem egyes fázisai, úgy amint a presbyteriánus egyház kebelén belül zajlanak, egyúttal hű tükrét adják az egész küzdelem miként való állásának is. Tavaly szemelláthatólag a fundamentálisták voltak fölényben, de az 1925-beli moderátor-változás (a moderátort évenként választják) arra enged következtetni, hogy már bizonyos közeledés van kibontakozásban fundamentálisták és modernisták között. A kemény, elszánt és szilárd fundamentalista Clarence Mac Cartney helyébe ugyanis a princetoni Dr. Erdman választott meg, aki szintén fundamentalista ugyan, de jóval konciliánsabb és megértőbb a modernizmussal szemben, mint elődje volt.

A konzervatív fundamentálizmus egyik legkiemelkedőbb vezető személyisége Dr. J. Gresham Machen princetoni presbyteriánus teológiai professzor. Machen 1881-ben született Baltimoreban. A princetoni egyetemen és teológián végzett tanulmányai után Marburg és Göttingen egyetemén folytatott tudományos munkálkodást. A princetoni teológián 1914 óta tanít újszövetségi tárgyakat. Professzori munkálkodását egy időre megszakította a háború, amikor Amerika beavatkozásakor ő is hadba vonult s Franciaországban valamint Belgiumban teljesített harctéri szolgálatot. Teológiai tankönyvei és szaklapokban megjelent értekezései mellett különös említésre érdemes

két könyve: „*The Origin of St. Paul's religion*“ (Pál vallásának eredete) és „*Christianity and Liberalism*“ (Keresztyénség és liberálizmus.) Utóbbi művében azt bizonyítja, hogy az „ügynevezett“ liberális keresztyénségnek semmi köze sincs a tulajdonképeni keresztyénséghez, sőt alapjában véve nem más, mint olyan modern teoriák keveréke, amelyek egyenesen ellentétesek a keresztyén hittel. A modern vallásos felfogás szubjektívizáló tendenciája, mely szerint a hit egyszerűen csak „élménye“ az egyénnek, teljességgel elvetendő. Isten kijelentette magát, mégpedig oly módon, hogy ez a kijelentés mindenkihez szól, nem az egyes egyénekhez. „Én az én istenszémnyemet — írja egy helyen — nem csupán lelkem mélyén fedeztem fel. Kivülről érkezik hozzám, egy külső tekintély révén, melyről én azt tartom, hogy Istennek magának a tekintélye.“ Isten megismerése részben intellektuális uton történik. A megismerés útjai háromfélék: a természet, a lelkiismeret és a Biblia. Isten megismerésére misztikus úton törekedni: meghamisítása az istenszémnynek. A modern theoria Isten immanenciája felől pantheizmus, mely fizikailag felkelti Isten közellétének látszatát, de szellemileg eltávolít tőle. Isten metafizikai attributumainak modern frázisok alatti elkendőzése, az „etikai theizmus“, Istent hatalomnélküli és személytelen lényé süllyeszti.

Az igazi keresztyén hit Istennek a fentebb említett utak által való megismerésén kívül azoknak a tényeknek az ismeretén alapszik, amiket Isten cselekedett. Ezek közül a legnagyobb a Krisztus váltsága. Vallásunk gyökere bűntudatunkban fogamzik: a keresztyén hit alapvető csodája Krisztus áldozata, mely megszabadított a bűntől. „A szent és igazságos Isten; a félelmetes romlottság és a bűn tisztátalansága; Isten szentélyébe való bemenetelünk; Isten lelkének hatalma által való újjászületésünk; a keresztyén szivekben lakozó Szent Lélek általi közösségünk a feltámadott és mennybe ment Ur Jézussal — ezek azok a meggyőződések, amelyeken legbensőségesebb életünk alapszik.“

A modernizmus egyik legnagyobb vezéralakja Harry Emerson Fosdick, a new-yorki protestáns felekezetközi „Union“ theologiai főiskola gyakorlati theológia tanára. Fosdick Buffalóban született, 1878-ban. A Colgate és a new-yorki Columbia egyetemeken, valamint a „Union“ theológián végzett tanulmányai után gyakorló lelképásztori munkát végzett Montclairben, 1904-től 1915-ig, amikor theologiai professzorrá hívták el. Igehirdetése, nemkülönben irodalmi munkássága hatalmas népszerűsége emelték, amit semmi sem bizonyít jobban, mint hogy tiszteletbeli theologiai doktori címmel négy egyetem ruházta fel (Colgate, New-York, Brown, Yale), a michigani egyetem pedig tiszteletbeli jogi doktorrá avatta. Könyvei, melyek közül több magyar fordításban is megjelent, a következők: A második mérföld (1909). A mester embersége (1913). A halhatatlanság

biztosítéka (1913). Az imádság értelme (1915). A hit értelme (1917). A jelenkori válság figyelmeztető szava (1917). A szolgálat értelme (1920). Keresztyénség és haladás (1922). Tizenkét jellemkép (1923). A Biblia modern használata (1924). Husz jellemkép (1925).

„A Biblia modern használata”-ból (melyet az Út egyik korábbi száma ismertetett) inegismerhető a Fosdick felfogása, úgy, hogy itt azzal nem foglalkozunk. Ellenségei azzal vádolják, hogy tagadásba vette Krisztus istenségét; ami azonban teljességgel valótlan állítás. Fosdick csak azt tette, hogy a Machenék által túlságig emelt transcendentiaával szemben vallotta és hangsúlyozta a Mester ember voltát is. Először 1922-ben került ellentétbe a fundamentálistákkal s tulajdonképpen akkor indult meg teljes erővel és lendülettel a két párt közötti polémia.

Miután New-York belvárosából az üzleti élet rohamos fejlődése folytán üzleti negyed lett, sokan elköltöztek onnan s emiatt néhány egyház, a megcsappant lélekszámra való tekintettel, kénytelen volt beszüntetni a működését. Három presbyteriánus egyház pedig azt tette, hogy egy parochiális körre egyesült 1918-ban, First Presbyterian Church of New-York névvel. A lelkészek közül a két öregebb nyugdíjba ment, s a harmadik, dr. Alexander látta el a lelkészi teendőket. De mert maga is koros volt, társra és segítőre volt szüksége. Az egyház előjárósága vendéglelkészeket hívott meg, köztük más protestáns felekezettel, így a baptistáit Fosdickot is, akit aztán, nagy lelkesedéssel, egyhangúlag meghívtak másodlelkészül baptista volta dacára. Ugyanakkor mozgalom indult meg az evangélium szerinti amerikai egyházak organikus uniójának létrehozatalára. Ezzel kezdődött a new-yorki First Church liberális érája.

Itteni prédikátorsága alatt mondotta aztán Fosdick (1922-ben) híressé vált beszédét: „Győznek-e a fundamentálisták?” Ekkor tudniillik már elég élénk vita tárgyát képezte a Jézus szűztől való születésének, a Biblia inspirációjának és Jézus visszajövetelének kérdése. Fosdick leszögezte a konzervatívok és a liberálisok álláspontját s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy teret kell adni az egyházban mindkét fajta felfogás megnyilatkozásainak. Ő maga nem nyilatkozott, hogy konzervatív vagy liberális elveket vall-e; de érezhető volt, hogy elítéli a fundamentálisták türelmetlen modorát.

A beszédnek gyorsan híre futott. A fundamentálista hangleltatú philadelphiai egyházmegye az 1923. évi presbyteriánus General Assembly elé határozati javaslatot terjesztett, hogy az ilyen és ehhez hasonló — a presbyteriánus egyház hitvallásával nézetük szerint ellentétes — igehirdetésnek eleje vétessék. A határozati javaslat nagy vitát provokált s végre utasították (439 fundamentalista szavazattal 359 ellen) a new-yorki egyházmegyét, hogy tegyen intézkedést a Fosdick egyházában lábra-

kapott egyházi tan- és hitvallásellenes igehirdetési mód kiküszöbölésére.

A new yorki egyházmegye azonban, vizsgálat tárgyává tévén az ügyet, nem talált semmi kivetni valót és veszedelmet Fosdick prédikációiban s ebben az értelemben tett jelentést az 1924. évi General Assemblynek. Ekkor választották moderátorrá *Mac Cartney* s a nagy többségre jutott fundamentálisták, ha már dogmai tekintetben nem találhattak kifogásolni valót, úgy fordították *Fosdick* ellen a helyzetet, hogy felszólították: vagy térjen át a presbyteriánus egyházba, vagy mondjon le állásáról. *Fosdick* az utóbbit választotta és 1925 március 1-én elbúcsuzott gyülekezetétől. „Ezekre törekedtünk — mondotta —: vallási türelem; egy minden hívőt befogadó egyház; jogot adni a hívőknek arra, hogy modernül gondolkozhassanak a vallás felől; Jézus elveit alkalmazni a mai szociális viszonyokra; élni az evangélium örök igazságai és tapasztalatai szerint. S ez jól volt így. Nem sajnálom, hogy erre törekedtünk: érdemes volt megpróbálni. Olyan példát állítottunk, amit senki sem semmisíthet meg. Olyan eredményt értünk el, amit sem ember, sem semmiféle felekezet nem törölhet el.”

Dr. Fosdick mély, bensőséges, evangélium szerinti keresztyénsége valóban olyan értéke és gazdagsága az amerikai modernizmusnak, amit valóban nem dönthetnek porba kicsinyes áskálódások, hiszen immár az egész világ keresztyénsége előtt példássá vált. Nagyszerű hitelművek kincsje az egyetlen fogvatkozása, hogy *konfesszionális* alap híjján túlságosan általános és így bizonyágtétele is szubjektivebb s extensiv meggyőző ereje kevesebb, mint amennyit az öntudatos kálvinista hitbizonyosság igényei megkövetelnek.

M. A.

Pályázati hirdetés.

„Az Út” szerkesztősége pályázatot hirdet három, az „Ünnepnapok” sorozatban megjelenendő füzetre és pedig: 1. *A Bibliáról vagy annak egyes részéről* szóló füzet, terjedelme 1 iv (16 oldal). 2. *A magyar prot. egyház történetének rövid előadása* könnyed stílusban a nép számára, terjedelme 2 iv (32 oldal). 3. *Elbeszélés a magyar ref. egyház történetéből* a nép számára. Terjedelme 1 iv (16 oldal). A pályaművek építő cézzal, magyaros, élvezhető stílusban írandók, jelíges levéllel ellátva „Az Út” szerkesztőségéhez küldendők f. év április 1-ig. Később érkezetteket nem vehetünk figyelembe. Az elfogadott munkákat ívenként 500 (ötszáz) leível jutalmazzuk, ezek „Az Út” tulajdonát fogják képezni. Az el nem fogadottakat tulajdonosaik visszavehetik.

Asszonyainknak.

A papné mint anya.

Anyának lenni, milyen dicsőségesen szép és áldott hivatás. De ha papné vagy testvérem, akkor egy percre se feledd el, hogy anyának lenni nemcsak édes boldogság, de szentésgesen komoly kötelességekkel is jár, amely az egész szivedet s egész életedet igénybeveszi. Azért kérd az Urat minden nap: „Uram, add, hogy *igazi anyja* lehessen gyermekeimnek.“

„De hiszen ez magától értetődő dolog — erről nincs is mit mondani!“ — szól talán közbe egy falusi papné. Igen, az ő falusi parochiájának a csendjében magától értetődő dolog, hogy reggeltől estig s ha kell estétől reggelig együtt legyen kicsinyeivel. Ki akadályozza meg abban, hogy gyermekei minden kicsi örömében s bánatában résztvegyen? A társa is meg van elégedve, ha a felesége a gyermekszobában találja meg élete feladatát s gyülekezetének is jó példája lesz ezáltal s lassan tanácsadója s bizalmas segítője s vigasztalója gyülekezete minden asszonyának.

De van sok olyan papné, aki nem falun lakik, hanem városban, nagyvárosban, ahol ezerfelé is hívják a papnét: „Nagytiszteletű asszonynak kötelessége ezen a bálon résztvenni! Nagytiszteletű asszonynak el kell jönnie erre a nőegyesületi gyűlésre! A nagytiszteletű asszonynak nem szabad magát kivonnia ebből a társadalmi akcióból!“ A papné aztán elmegy mindenhová, mindenütt ott van — csak éppen a gyermekszobájában nincs!

Sok hűséges papné anyai szive belezavarodik a kötelességek ez összeütközésében s nem tudja, hogy mi tévő legyen, különösen, amikor még a társa is azt mondja: „Szivem — talán megtehetnéd — talán illenék — úgy látom, hogy meg kell tenned...“

„Tartozunk vele a gyülekezetnek“ — szokták mondani. Persze, hogy tartozunk a gyülekezetnek sok mindennel — de egyet nem szabad elfelejtenünk: a papi ház gyermekei is beletartoznak a gyülekezetbe! S az édes anya legelső és legfőbb kötelessége a gyermekek ápolása s nevelése. A papi gyermekek igen fontos tényezői a gyülekezetnek — ezt szem előtt kell tartani — mert a bölcsőjüktől kezdve prédikálnak a gyülekezetnek.

Mit prédikálnak?

Óh, a textusok bő választéka áll a rendelkezésükre talán több még mint az apjuknak s közte s köztük csupán az a különbség, hogy az ő prédikációikat tulajdonképen mindig mindenki helyesen értelmezi!

Nézzétek: az ablak alatti ládán ül két gyermek. Békés egyetértésben nézegetnek egy képes könyvet s eközben szün-

telen van mit meséljenek egymásnak. A legnagyobbik fiú várat épít a kockákból s ahol ezekből kifogy, apró kavicsokkal s üres gyufaskatulyákkal pótolja a hiányt. A 8 éves Böske a babakocsiját ringatja a lábával, közben pedig szorgalmasan öltöget színes pamuttal egy rongy darabon — az apjának tinta-
törő készül belőle: — magában halkan dudolgatja.

„Ameddig Jézus él
Ameddig ő segít...”

Mit prédikál ez a kis nép? Ezt: „Jó dolgunk van. Anyukánk megtanított játszani s kevéssel megelégedni. Megtanított arra, hogy egymással békén megférjünk, hogy kihasználjuk az időnket s arra is megtanított, hogy szeressük a gyermekek legjobb barátját, az Úr Jézust.”

Menjünk be egy másik parokhiára is. Messziről hallik már egy éktelen ordítás a konyhából. A csöngetésre kirohan a cseléd, hogy ajtót nyisson, de előbb még egy csattanós pofont ad egy kis leánynak, aki mint a gyík surran ki az ajtónyíláson. „Te torkos!” — kiabálja — „majd adok én neked a tejszínhabba belenyalakodni! Utána persze azt hazudod majd megint, hogy Mari ette meg!” A gyermek villámgyorsan visszafordul, hogy hosszúorrot mutasson, de ez Marit már nem hozza ki jobban a sodrából. A kislány aztán mint a kilőtt nyíl repül a kertbe, mert észrevette, hogy a bátyjai ott kinevették. A tiz ujjával s a két öklével megy nekik, de persze a nagy fiúk hamarosan elbánnak vele s a bögéssel vegyes diadalordítás nem épen szivetvidámító muzsika.

Minthogyha mindehhez semmi köze nem volna úgy ül a család legnagyobb, 14 éves leánykája a nappali ablakában. Elmerülve olvas, bár már derengő félhomály van. S amint kiveszem a kezéből a könyvet, látom, hogy értéktelen hitvány fércregényt olvasott. A gyermekszobából keserves nyöszörgés hallszik. Jolán kisasszony, a házvezetőnő buzgalommal varr a varrógépen s nem ügyeli a keserves hangokat. Igen kötelességtudó a kisasszony, a tiszteletes asszony meghagyta neki, hogy a törülközőket estig szegje be s ő be is szegi egytől-egyig. Azt nem várhatja tőle senki, hogy Bubát levegye a gyermekszékről addig, amíg ő el nem végezte a varrást. S úgy ott ül a szegény nyomorult kicsike, elfáradt hátgerinccel, megmeredt lábacskákkal s kinlódik... és nyöszörög.

Oh igen — a papi gyermekek prédikálnak! Ezek azt prédikálják: „Idegen kezekre bízta, anyánk nem tanított meg játszani, nem foglalkozott velünk s így torkosok, hazugok kárörvendők, veszekedők lettünk. Önzők vagyunk s haszontalanok.”

Az apjuk aztán prédikálhat a gyermekevelésről, a kicsi dolgokban való hűségéről, az Úr szőlőjében való készséges, alázatos szolgálatról — nevetlen, gondozatlan gyermekeinek a prédikációja erősebben hat s hangosabban szól mindenkinek,

aki meg akarja hallani — s sajnos nagyon sokan hallják, mert a papi házak falai üvegből vannak s minden hangot átbocsátanak.

„Hol van anyátok?” kérdem a gyermekgomolyogtól a kertben. Semmi felelet.

„Hol van anyád?” kérdem a tétova tekintetű sáppadt nagy leánykát. A vállát vonogatja: „Nem tudom.”

„Hol van a nagytiszteletű asszony?” kérdem Jolán kis-asszonytól. Az hangosan, öntudatosan, büszke diadallal felel: „A nagytiszteletű asszony gyűjt a gyermekkórház javára!”

„Óh, bár inkább a maga beteg, gondozatlan gyermekeinek venné fel elsősorban a gondját” — gondoltam magamban együgyűen.

Még egy más prédikációt is láttam s hallottam a multkor. Amint belépek a parokhia lépcsőjén négy gyermek ül egymás-mellett az apjuk dolgozószobája előtt. Szorosan összebujva énekelik jó hangosan a „Kövessd Jézus”-t s a nyolc láb erőteljesen üti hozzá a ritmust, a gimnázista Jóska a harmonikáján nagy művészettel kíséri az éneket. Ilonka, a nyolcéves, egy sápadt kis 2 éves fiucskát tart az ölében, akit én nem ismerek. „Talán bizony egy új öcsikétek van?” kérdem.

„Óh nem, ez a szomszédék Pistije, mindig nálunk van, ha anyja elmegy mosni.”

„Sedény Pisti edesen ededül van a sobában — azzél van mindid nálunk — selypít a négyéves Annuska, Clus közben anyai gyöngédséggel cirógatja Pisti sáppadt arcocskáját a kövér kis kezeivel.

„Az alázatosokhoz szabjátok magatokat” — ez volt ennek a „gyermekprédikációnak” a textusa s ez a prédikáció igen megerősítette a szivemben annak az igehirdetésnek a hatását, amit az apjuk a következő vasárnap Ján. 13:15-ről tartott.

A szószéken elmondott prédikációért a pap felelős, de a gyermekszoba prédikációjáért — különösen amíg még kicsinyek a gyermekek — a papnét, az édesanyát éri a felelősség. Vajjon nem szolgál ezzel is a gyülekezetnek?!

Papnétesítvérem — a te gyermekeid mit prédikálnak a te gyülekezetednek?

P. M.

Üzenet.

Megjelent végre az a könyv, amit mindenfelé már olyan régen ígértem nektek: Csiky István elmékedései a János evangéliumról „Jer és lásd meg.” Igen alkalmas segédkönyv a bibliai „csendes óra” megtartására, azért kérek, papnétestvéreim, szerezzétek meg a könyvet* s vegyétek áldott használatban azokat a drága kincseket, amiket benne az Úr egyik legdrágább gyermekének a szivén keresztül kínál felétek.

Pilder Mária.

* Kapható kiadóhivatalunkban, ára 25 lei.

Irodalom.

Református Dogmatika. Irta W. Heyns. Fordította s jegyzetekkel ellátta Galambos Zoltán. Kiadja A Holland—Magyar Református Bizottság. Budapest. 1925. XV—422 lap. Nagy 8-ad rét.

Szerzőnek az a felfogása, hogy a református Dogmatika a Szentírásban kijelentett üdvigazságokat csoportosítja a tudományosan rendszerezett logikai sorrendbe s ezzel feladata kimerült. Ez a felfogás végső elemzésében azt jelenti, hogy a Dogmatika a Szentírásban idői és más csoportokban és elhelyezkedésben található kijentés anyagát mintegy logikailag tömöríti, részben a Szentírásnak rendszeres kivonatát, részben pedig megvilágosító exegézisét adva, de teljesen belül maradván a Szentírásról s arra semmiféle külső kritériumot vagy szempontot nem alkalmazva. Voltaképpen tehát igehirdetői munka, bibliamagyarázat, csak hogy rendszeresen és mindenre kiterjedően. Szerzőnk csakugyan hű is marad ehhez az álláspontjához. Nála a Biblia minden nemcsak anyagforrás, de a bizonyító érv is egyuttal az igazság végső mérője is. Mindjárt állapítsuk meg, hogy a bibliai tartalom logikai csoportosításában igazi mester. Világos, tiszta, áttekinthető, minuciózusan kidolgozott sistemát ad, melynek kristályosodási fonalain minden kérdés pontosan és tökéletesen a maga helyére illeszkedik. Ebben a tekintetben kitűzött feladatát tökéletesen megoldja. A rendszerező és magyarázó szempontokat a kálvinizmusnak egy mereven ortodoxus, betűinspirációs pártszempontja adja meg. Hiven alapelvehez, a Biblia betűjét veszi végső argumentumnak s a Biblia világnézetét, természetismeretét, minden képzetét szószerint és minden vonatkozásában, néha igen különös exegézissel Igének véve, kizár minden simbolikus vagy lélektani magyarázatot s suverénül megveti a protestáns teológia négyszázados egész munkáját, mely a szószerinti magyarázaton tulmenő, vagy a Biblián kívülálló magyarázó elveket keresett. Ebben a tekintetben a fordító még hangsúlyosabban is kiélezi ezt az álláspontot jegyzeteiben. Sietünk megjegyezni, hogy a mű ezzel az eljárással is sok nagy keresztyén üdvigazság magyarázatában igen mély és gazdag eredményt ér el. Azonban azt is meg kell állapítanunk, hogy ortodoxiája a Dogmatikának mind feladatát,

mind tartalmát tudományosan megszegényíti s a más lehetőségek merev kizárásával azt a veszedelmet rejti magában, hogy a tudományban meg nem engedhető egyedül idvezítő és türelmetlenül inkvizíciós szellemet erőszakolja rá a teológiára. Bármennyire lássuk is a racionalizmus, liberálizmus, általános keresztyénség, modern teologia veszélyeit kálvinizmusunk tisztaságára és erejére nézve, tudományosan el kell ismernünk és sajátítanunk tőlük azt a tágasabb és termékenyebb álláspontot, hogy a Dogmatikának messzebbmenő feladata van a Szentírás tartalmának csoportosításánál és logikai rendbe való tömörítésénél. Ha szerző, fordító és kiadó elfogulatlanul mérlegelik az egész teológiai fejlődést, elkerülhetik vala azt a nagy hiányt, mely a műben van, hogy t. i. nélküli a dogmatika világnézetadó, az ellentétes szellemi hatalmakkal szemben öntudatosító, a vallásos szellem élettörvényeivel magyarázó, értékfelszabadító és nevelő hatalmát s míg a hitnek egy rendszerezett logikai tartalmat ad, védtelenül hagyja azt minden támadással szemben, a mi szellemi eszközökkel kívülről érheti s ami még veszedelmesebb, teljesen elszakítja a vallást a modern kultúrával összefűző magyarázó szálakat, melyek pedig éppen arra valók, hogy a vallást a kultúra megszentelő lelkevé segítsék lenni. A Dogmatika feladata mindig az lesz, hogy az Isten kijelentett akaratát, a Krisztus isteni életét, azt, ami mindörökké ugyanaz, a maga modern korának világnézetében és szellemi életében, kultúrájának egész területén juttassa új és termékeny kifejezésre, mert a kálvinizmusnak az a hivatása, hogy a mai embert és a mai kort is áthassa és megszentelje az Isten dicsőségére. Ha nem ezt teszi, akkor elvei siralmas gyakorlati megalkuvásokba vesznek a mindennapi élet véres küzdelmeiben. A Dogmatika feladatát tehát magasabbra kell tűzni, hogy tartalma is termékenyebb lehessen. Ezt a tartalmat nem az teszi reformátussá, hogy a Biblia betűjét és a kálvinizmus tanainak szavait hangoztatja, hanem, hogy a kálvinizmus bibliai *szellemét* érvényesíti a keresztyén élet nagy hitbeli és erkölcsi kérdéseinek a modern kor szellemével való tudatos leszámolóással kapcsolatos megoldásában. A szellem kötelez, de a betű megöl. Az egész világon válságba jutott teologia jövője attól függ, hogy képes lesz-e a Dogmatikában a modern ember számára életet építő, hatalmas életenergiává alakító *értékrendszerré* dolgozni át és fel a Biblia és az Egyház adott, történelmi tartalmát és tényeit.

Természetesen, ezt sem a racionalizmus, sem a liberálizmus megüresítő teológiája meg nem teheti, de előttem kétségtelen, hogy a szavakon nyargaló betűhívő ortodoxia sem. A betűt lélekké és erővé kell tenni s ebben a kálvinizmus élő hitet és a kijelentés lelkének engedelmeskedő odaadást jelentő szelleme lesz a vezér. Amit Kálvin tett a maga korában, azt kell tennünk nekünk a mi korunkban, azon a módon, amit a mi korunk tesz szükségessé. Az így létrejövő református dogmatika azt fogja felmutatni: mit jelent és mire kötelez Isten ígéje *ma*, hogyan oldja meg a *mai* ember kérdéseit a benne levő örök igazság hatalma. Ez a mű nem erre felel, vagy nem felel tudatosan erre. Csak rendszerezi azt az anyagot, melyet még ezután kellene az igazi építő magyarázatnak hatékonyá tennie a mai lelkek számára.

A fordító és a kiadó egyként azon a véleményen vannak, hogy a munka arra is alkalmas, hogy a nem teologus hívők kálvinizmusát öntudatosítsa. Végre! sóhajtunk fel megkönnyebbülve. Mert nem ismerek fontosabb és életbevágóbb feladatot annál, hogy vallásunk elfeledett vagy megrontott igazságát megfelelő módon református testvéreink egész tömege számára hódító hatalommá, öntudatosan ismert és boldogan gyakorolt életerővé tegyük. Mélyen egyetértek ebben a tekintetben a fordító és kiadó törekvésével. De határozottan állítom, hogy ez a munka erre a nagy és fontos célra nem alkalmas. Először is, mert *fordítás*. Megvagyok győződve, hogy erre alkalmas művet a mi hiveink számára csak *magyar* szerző adhat. Csak magyar lélek értheti és ismerheti egészen azt a homokbafulladt, letaposott vallásos világot, amely nálunk van, s amelyet semmiképen sem lehet egyszerre és egyoldaluan belezökkeníteni az öntudatosság állapotába. Magyar szerző egészen más *módszerrel* írta volna meg ebből a szempontból a könyvet s anélkül, hogy valami is lealkudott volna álláspontjából, *pedagógiailag* vetett volna számot olvasói állapotával és előkészítettségével. Hiszen épen arról van szó, hogy nálunk az *előkészületet* kell megcsinálni a dogmatikai öntudat kialakításához. Ennek a műnek idegenszerű szakkifejezései, merev betűinspirációs álláspontja, tulságosan kipreparált tételezései s egyes, a magyar multban és lélekben egyaránt előkészítetlen és különleges fejtegetései (pld. a Megváltás szövetsége. 112. §.) ami közönségünket inkább elriasztják, mintsem megragadják. Előkészítetlen lelkeknek a mű nyelve

és előadási technikája is nehézkes és lendületlen. Propaganda könyvnek tehát nem alkalmas s nem hiszem, hogy a magyar református lelkek nagyobb tömegét képes volna meghódítani, sőt érdekelni sem.

Mindezek az észrevételek nem akarják kisebbiteni a mű nagyvonalúságának, komoly hitbeli mélységének, szakemberek számára való tanulságos voltának értékeit, csak rá akartak mutatni a tudományos álláspont szűk és egyoldalú voltának meggondolandó következményeire s arra, hogy a nem teologus közönség számára más dogmatikai művet kell várnunk és pedig magyar szerzőtől. A fordító nagy és tiszteletreméltó munkáját s a kiadó nemes törekvéseit teljes elismerés illeti meg.

M. S.

„Élő könyvek“ cím alatt az „Ifjú Erdély“ szerkesztősége egy kis könyvsorozatot indított meg olvasói és általában a magyar ifjuság számára. Programja szerint ez a sorozat a személyes élet és munka kérdéseire indításokat adó könyveket tartalmaz. Segítségül akar lenni azoknak, „akik életük elmélyítését és meggazdagítását az egyetlen lehetséges úton, annak a legmagasabb cél alá állításával akariák elérni. Ennek a célnak szolgálatába akarja állítani az élet minden oldalát, testi erőit, szellemi képességeit és a másokkal való viszonyát, s így segíteni az élet egységének tapasztalatára.“ Ennek a pompás programnak a megvalósítását szolgálja mindjárt az első füzet, amely Fosdick: „A második mértföld“ c. alatt jelent meg. Fosdick neve általánosan ismert már a mi magyar olvasóközönség előtt. Ismert az ő komoly és mély evangéliumi hite, tisztasága és mélyen indokolt keresztyén világnézete. Ismert, arról az oldaláról is, hogy ma egyike azoknak a legkiválóbb amerikai igehirdelőknek, akik a keresztyén hit igazságának védelmében nagyszerűen tiszta és minden ízében gyakorlati értékű érvekkel tudnak élni. Ez a kis műve tulajdonképen nem egyéb, mint illusztrációja a hegyi beszéd ama követelésének: „Aki téged egy mértföldre kényszerít, menj el vele kettőre“. Az evangéliumi keresztyén erkölcsi életnek ez az ijesztően nagy és emberfeletti parancsa annyira a mélyéig van feltárva és megvilágítva ebben a kis műben, hogy egyenesen a keresztyén erkölcsiség szivedobogását érezteti meg velünk. Aki ezt a könyvet a kezébe veszi, egy felemelő hatású tapasztalatot nyer arról, hogy milyen csodálatos mélységgel és természetességgel képes az evangéliumi ke-

resztyenség a legnagyobb ellenmondásait az életnek és a világnak egyszerűen és komolyan kibékíteni és megoldani. Az áldozatot hozó sulyos kötelesség az öröm ragyogó színében jelenik meg szemeink előtt Fosdick e kis könyvét olvasva. Boldogan tapasztaljuk meg, hogy mit jelent áldozatot hozni derülten és örömmel, mit jelent önmagunkat meglagadni boldogan és meggazdagodva.

A könyv fordítását Imre Lajos végezte. Tiszta, áttekinthető, könnyű és élvezetes magyarsággal.

E sorozat 2. füzeté. Csiky István: Vezérfonal János evangéliumához, amely már a napokban kikerül a sajtó alól.

Mint legjobb és legáldottabb lelki táplálékot, elmélyítő és meggazdagító jó alkalmakat ajánljuk e sorozat könyveit olvasóink szíves figyelmébe.

Ts.

Levelezés.

Lapunk egyik nehézsége kétségtelenül az, hogy az olvasókkal való kontaktus nincs meg olyan mértékben, mint kellene, s ha olvasóink lapunk egyes cikkeire nézve véleményt alkotnak, nincs hely annak megbeszélésére. Kérjük lelkész és tanítótestvéreinket, hogy, úgy a lapunkban megjelent kérdésekre nézve, mint bármely más kérdésben forduljanak szerkesztőségünkhöz.

Szerk.

Kiadóhivatali üzenetek.

Előfizetési felhívás. „Az Út” kiadóhivatala előfizetést hirdet a következő műre: **Vásárhelyi János Megvigasztaltatva — Vigasztalni**, a munka temetési beszédek fog tartalmazni minden alkalomra, imákkal. Terjedelme kb. 14 iv lesz, előjegyzési ára portómentes küldéssel 120 lei. Előjegyzéseket elfogad **április 1-éig „Az Út” kiadóhivata.**

1926. I. 1-ig a kiadóhivatalba beérkezett előfizetési díjak. Kassay Béla Tenke 75, Miszti Mihály Józsefháza 75, Mirtse Ferenc Orbaitelek 100, dr. Illyés Géza Királyfalva 150, Ördög Lajos Pocsaly 180, Fekete Gerő Sz.-nyires 75, Szász János M. Ujvár 150, Bedő Béla Sepsiszentgyörgy 100, Imreh Dezső Sepsiszentgyörgy 150, Pünkösty István Uzon 100, Vajda Ferenc Székelyudvarhely 150, Barabás Viktor Szövérd 150, Simó János Damjan 100, Papp József Gencs 224, Füzessy Géza Vedresábrány 300, Furó Gyula Brassó 65, Fodor Miklós Alsóbölkény 150, Ref. egyh. Alsóboldogfalva 150, Dibáczy József Nagylak 80, Palóczi Czinke István Rimaszombat 150, Bőjthe Géza Sepsiszentgyörgy 230, Kósa Béla Szamosardó 200 lei.

Ahitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1926. II.

1. *Bizonyságok fellege.* Zsid. 12:1. A kegyes és istenfélő életek, legfőbbképpen az Úr Jézus élete, Isten bizonyítékai arra nézve, hogy az életünket csak Isten akaratának való engedelmisségben élhetjük le diadalmasan. Útjából a legnagyobb akadályt: életünket kell félre tegyük. Végcélja tehát az égben van. Jézus azért jelent meg, hogy segedelmünkre legyen. Vele tehát biztos az utunk egész az üdvösségünkig. — *Imádság:* Édes atyám! Hálát adok Neked, hogy életem célját nekem felfedezted. Oh, légy segítségemre, hogy az én életemet megharcolhassam.

2. *Elvettem bűneidet.* Zak. 3:4. Nem emberi bíróság előtt állunk, hanem Isten ítélőszéke előtt. A mi vádlónk is a Sátán, aki azért csábit el, hogy vádolhasson. Nem bízhatunk semminben sem, mert Isten előtt nincs érdem. Ha azonban ennek tudata összetör, Isten föllőtöztet az Úr Jézus érdemébe. Ha így állhatunk oda Isten elé, akkor nem találtatunk mezítelennek. — *Imádság:* Atyám félek a Te bírói székedtől. Oh könyörgöm, hogy Vedd el bűnöm szennyét és öltöztess fel a Krisztus érdemébe.

3. *A szeretet parancsa.* Ján. 15:12. Az Isten tiszteletén nem alapuló szeretete embertársainknak: haszontalan. Ebből jön, hogy Isten minden képességünket embertársaink hasznára adta. Azért kell szeressük egymást, mert Isten szeretjük; Isten szeretetét felebarátainknak kell gyakoroljuk. Példája és ereje Krisztus: önmagát adta értünk. — *Imádság:* Atyánk indíts ennek a te szeretetednek gyakorlására, ahogy azt Fiadban az Úr Jézusban mutatad meg nekünk.

4. *Az Úr munkája.* Jeremiás 31:28. Ez Ige Isten rettenetes, de igazságos ítélkezését mutatja fel. Hogy jár el a törvény megrontóival szemben? Isten munkáját rajtuk az ő törvényeivel kezdti, de amit bennünk megront vele, az a bűn-emberé. Ez az Ő igazsága. Kegyelme a Krisztus, az Újszövetség. Összetöri a bűn-emberét, hogy megépítse a Kegyelem-emberét. — *Imádság:* Hálát adok Neked igaz Isten, hogy törvényeid által megrontod bennem az ő-embert, hogy kegyelmed által megépítéd bennem az új-embert, aki az Úr Jézus Krisztus.

5. *Ki nem alkalmas.* Luk. 9:62. Merre van hátra és merre előre? Előre az Istenországa és hátra a világ a mi ő-emberünk. Feltétlenül nem vagyok alkalmas, ha a festi emberből bármit is át akarok menteni az új-emberbe. Új emberré úgy lettem, hogy az Isten kegyelméből hátravetette minden bűnömöt. Nem szabad visszanéznem oda, ahová Istenem sem tekint már. Csak előre! — *Imádság:* Uram adj nekem alázatosságot, ha arra méltattál, hogy kezeimet új munkamező, a Te országodékéje szarvára vethettem.

6. *Egy Isten, egy Megváltó.* Hoseás 13:4. Isten első sorban Teremtő, de ilyen mivoltából következik megváltó szeretetének megismerése is. Istennek ez a megváltása a világ kezdetétől fogva érvényben volt Isten fiai között, ahogy azt Kálvin is vallja: „A törvény alatt ott volt Krisztus mindig a szent atyák előtt, hogy Ő reá irányítsák figyelmüket.” Ez a Teremtő Isten Atyánk a Jézusban. Így egy Isten Ő és egy Megváltó. — *Imádság:* Hálát adok Neked végtelen Atyám, hogy a Te végtelen nagyságodat az én Uram és Megváltóm a Jézus Krisztusban előttem is megismerhetővé felfoghatóvá tetted.

7. *A tűz, amit az Úr gyújt.* Luk. 12:49–50. Ez a tűz a Szentlélek tüze. Igazakat és gonoszakat egyformán megéget, mert tűzben próbáltatunk meg. Igazakat a próbák tüze, melyben Isten kiedzeni akarja őket a maga számára, a gonoszoknak a pusztulás tüze, melyben Isten a haszontalan életeteket, mint pozdorját megsemmisíti. Magunk ebben a tűzben sem állhatunk meg csak Krisztussal. Mi érdemeltük meg a tüzet és Ő szenvedte el helyettünk. — *Imádság:* Köszönöm Neked Atyám, hogy a Szentlélek tüzével megégeted az én életemet is, hogy belőle kiégjen minden, ami salak. Köszönöm, hogy kegyelmedből az Úr Jézus Krisztussal bátran neki mehetek e tűznek.

8. *Az Úr csodás módon táplál.* Zsolt. 105: 40—41. Ez Ige előképe az uri szent vacsorának, annak a csudálatos táplálásnak, amit nekünk a Krisztus teste jelent Ezt kell nekünk is világosan látnunk, hogy az urvacsorában is nem az táplál, a mi látszik, hanem amit hiszünk. Az ő csudálatos tápláléka az Ő teste és vére, melyet hittel kell venni mert ez az örökéletünk tápláléka. — *Imádság:* Köszönöm jó Atyám azt a csudálatos táplálékodat, melyet üdvösségemre az én Uram és Megváltóm testében és vérében adtál nekem az örökéletre.

9. *Szenvedésen át a dicsőségre.* Zsid 2: 9. Ennek az Igének értelmét így fejt ki Kálvin: „Minden szenvedése a mi Fejünknek, az Úrnak, a mi érdekünkben történt. Ebből az a rendkívüli vigasztalás származik, hogy nehéz és sanyaru viszonyok között a Krisztus szenvedéseiben osztozkodunk.” Mennyit szenvedünk ma! Vajjon szenvedéseink részei e a Krisztus szenvedésének? — *Imádság:* Könyörgöm hozzád Uram, hogy szenvedéseimet kegyelmeddel tedd az Úr szenvedéseinek részévé, hogy amik nekem fájnak az Ő seibein fájjanak.

10. *Önmegtágadás.* Mát. 16—24. Ne azt keressük, ami nekünk jól esik, hanem azokat, amik az Úr akaratával megegyeznek s amik az Ő dicsőségének előmutatására szolgálnak. A keresztfelvétel pedig eredménye az önmegtágadásnak. Övélről a keresztyakorlás által győződik meg az Isten. Ime az Ő fia is! Élete nem más, mint a keresztképe. És Ő mindezekből megtanulta az engedelmisséget. — *Imádság:* Én Istenem milyen komolyak a Te dolgaid mi velünk! Légy velünk keresztyünk iskolájában az Úr Jézus Krisztussal.

11. *Hogyan lesz öröm a bánatból.* Ján. 16: 20. Ez a világ a szomorúság helye, mert véges és tele van fájdalommal. A keresztyének még jobban szomorkodnak, mint a világ fiai, akik felhasználják az alkalmat az öröme. A mi szomorúságunk oka, hogy Istent nem tisztelik a világon és Krisztus nevére nem hallgatnak. De Urunk azt igéri, hogy eljön az idő, mikor dicsősége ragyog a világon. Ezért kell imádkoznunk. — *Imádság:* Uram, mutasd meg dicsőségedet a világnak, hogy megismerjen Téged.

12. *Kinek kell engedelmeskedni?* Csel. 5: 29. Az engedelmisségnek is megvan a határa. Embereknek, hatalmasságoknak, mindezeknek csak addig engedelmeskedhetünk, amíg bűnre nem kényszerítnek. Kálvin azt tanítja, hogy „csak azoknak kell engedelmeskednünk, akik előttünk Istenben járnak.” — *Imádság:* Örök Isten légy mindig jelen bennem a te Szentlelkeddel, hogy mindig tisztán tudjam e világ viszonyai között a Neked és e világnak való engedelmisség határát megállapítani az Úr Jézus által.

13. *Beszéddel erősíteni a megfáradtat.* Ésa. 50: 4. Istennek országa nem beszédben, hanem erőben áll. Csak az a beszéd erő, melyet a Szentlélek diktál. Így beszéltek a próféták, az Úr Jézus és ezért volt nyelvük bölcs. Ezt a nyelvet kell megtanuljuk, fáradtakat erősíteni, alvókat felsekenteni. A Szentlélek diktálta nyelv a bölcs nyelv. — *Imádság:* Istenem milyen egyszerűek és tiszták a te beszédeid a világ üres, zavaros hazug és képmutató nyelvéhez képest. Taníts meg engem erre a beszédre a Jézus Krisztus által.

14. *Jézus az ut, igazság, élet.* Ján. 14: 6. Szent Ágoston azt mondja: „tudnunk kell, hogy hová és mely uton megyünk.” A keresztyén ember Isten felé megy. Ő hozzá azonban csak Krisztusban juthatunk el. Ő tehát az Út. Istenhez csak igazak juthatnak, tehát csak a Krisztus hívei, akiknek Isten előtt Ő az igazságuk. Tehát Jézus az Igazság. Aki pedig Istenhez jutott az él, tehát akik Krisztusban járnak, az Életbe érkeznek. Ő tehát az élet. Világos tehát, hogy Ő az ut igazság és élet. De csak azoknak, akik hisznek Benne. — *Imádság:* Atyám, nem tudom soha Neked meghálálni, hogy az én Uram Jézusomban hozzámig, bűnös gyermekeidig eljöttél.

15. *Az Úr jósága örökkévaló.* Zsolt. 138: 8. Sokszor nem könnyű a nyomorúságok és csalódások közt várni arra, míg Isten megmutatja az Ő kegyelmét. De a keresztyén embernek van erre egy bizodalma Krisztusban, aki által nem csak örökkévaló jóságát, de megváltó kegyelmét is megmutatta az Úr. Ha Krisztusra nézünk, Ő megmutatja az Atyát örök szerelmében és hosszútűrő kegyelmében. — *Imádság:* Biztosíts engem Atyám jóságod változhatatlanságáról Krisztusban, hogy örökké dicsérjelek.

16. *Aki győz.* Jel. 3:12. Ki győz? Az a I. Krisztussal Krisztusért végig kitart. A győző négy nevet kap. Valakinek a nevével viselni annyi, mint a név tulajdonosához hozzátartozni, annak tulajdona lenni. Így egyszerre vagyunk tulajdonai az Anyaszentegyháznak, az Istennek és e kettő egyesített nevének az Ur Jézus Krisztusnak. Ez a győzelem tehát nem más, mint örök együtt lakozás az Istennel. — *Imádság:* Áldom szent nevedet Atyám, hogy drága eszközöddel az Anyaszentegyházzal ilyen közel hoztad hozzám a mennyet.

17. *Az Úrnak napja ez.* Zsolt. 118:24. Nagyon mély értelme van az Úr napjának. Ez a nap a szomorúság és csapások ideje, amikor az Úr úgy lever, hogy menekedésünk semmiféle nincs, csak felfelé. Ettől a naptól senki sincs messze. Különösen ma még ha olyan örömteli is életünk. Az Úrnak napja bizony ez az idő amelyben élünk, amelyben Isten a világot a saját bűnével büntette meg. — *Imádság:* Óh Uram add, hogy ma, amikor a te ítéleted alatt jajgat a világ, a menny tiszta öröme lobbanjon fel lelkemben.

18. *Jézus szomjusága a kereszten.* Ján 19:28. Egyetlen áldozatával elvégeztetett és betöltött minden, ami csak az Atya kegyelmének megszerzésére, a bűnbocsánat megnyerésére, a megigazulásra és üdvösségre szükséges volt. És akkor megszomjuhozott. Ez a szomjuság lehetett testi, de jelentése számunkra már lelki. Vagyis az elvégzett diadalmas földi élet után egyetlen vágy: a menyeyi Atyához jutni. — *Imádság:* Örök Isten köszönöm Neked, hogy a földi életemet az Úr Jézus életében egészen a mennyekig megdicsőítetted. Kérek add segédlemedet, hogy földi életemben már a menyeyit szomjuhazzam a Krisztus által.

19. *Alázzuk meg magunkat a mi pásztorunk előtt.* Zsol. 95:6-7. Isten a mi pásztorunk. Ezt a pásztorát Jézusban végzi el rajtunk. Ma is általa őriz minket, amit őriz: a mi lelkünk. Oda terelget, ahol nyugodalmunk és táplálékunk van: az evangélium mezejére, De csak azok jutnak ide, akik engedelmessé válnak Neki. Csak az engedelmeseknek pászora. Szétszéledt éhezó juhok: „vajha ma hallanátok az Ő szavát.” — *Imádság:* Édes Atyám add nekem az alázatosság kegyelmét és vedd el tőlem kemény szívemet.

20. *Mit akarunk Jézustól?* Luk. 18:41. Jézus ezekkel a szavakkal lép be életünkbe: én vagyok a világ világossága. Ez a világosság azonban arra jó, hogy magunkat, mint sötétségbe ülő népet lássuk meg. Jézust a fény, mi a sötétség. Ha bátran melléje állunk, elibénk veti minden álnokságunkat s akkor bizonyára csak azt fogjuk akarni, amit a vak, hogy szemeink világa megjöjjön. — *Imádság:* Felséges Isten könyörgöm légy segítségül és bátoríts fel arra, hogy Jézus mellé álljak, hogy megkivánják az én vak szemeim az Ő világosságát.

21. *Isten összegyűjti az övét.* Jerem. 23:3. A bűn szétszór — a kegyelem összegyűjt, de csak a maradékot, azokat, akik a tűzből megmaradnak. Vigasztalása ennek az a szent reménység, hogy szenvedéseink nem örökké valók csak amíg kiég ebből a világból az, ami nem méltó Istenhez. Tehát a jövőd az igaz keresztyénységé. Az elűzöttek majd betelepítétknek Istenországába, öröklik a földet. Ezért a jövődért érdemes élni! — *Imádság:* Uram a Te összegyűjtésed napját hozd el erre a világra minél hamarabb. Adj megterést szívemnek, hogy én is az összegyűjtöttek között lehessenek a Krisztusban.

22. *A bűnbánat könnyei.* Luk. 22:61-62. Krisztus dolgaival szemben nem szabad könnyelmű hetvenkedéssel viselkedni. Péter is így járt. Az Úr ismeri a mi képességünket. Mégis nagy különbség van közöttünk és Péter között. Mi is vállaljuk Őt, mi is megtagadjuk, de könnyeink elmaradnak. Isten különös ajándéka a könny. Imádkozunk, hogy a kegyelem adja meg nekünk is a bűnbánat könnyeit. — *Imádság:* Én Istenem száj meg engem bűneimben s add meg legdrágábbajándékodat nekem: bűnbánatom könnyeit elsratni véteimeit.

23. *Biztonság Istenben.* Zsol. 91:4. Ha Istenben feltétlen bízunk, akkor ez a bizalom megszűli lelkünkben a biztonság állandó érzését életünk minden körülményei között. Istennek szüksége van életemre feltétlen megtartja azt. Alapja ennek az Ő hűsége. Ez a hűség látszik mindenütt: templomban, egyházban, Igéjében és legfőbbképpen az Ur Jézusban. Mióta vár szárnyai alá és mióta késünk odamenekülni? — *Imádság:* Uram a Te hűséged, hűtelenségem dacára is örökké fennáll. Óh segíts a Te szárnyaidnak árnyékába jutnom az Ur Jézus Krisztus által.

24. *Az ítélet ideje itt van.* Luk. 3:9. Ez az ítélet folyik ma szemeink láttára. Az ítélet szigorú. Nincs is más reményünk vele szemben, mint az, hogy az Atya az Ő fiára bizta az ítélet végrehajtását. De ebben is csak az övéi találhatnak menekedést, akik Őbenne bíznak. Haladtál-e már annyira, hogy felfogd azt a csudálatos kegyelmet, amit az jelent, hogy Megváltók itélőszéke előtt állunk? — *Imádság:* Kegyelmes Istenem félek és rettegek a te ítéletednek idejétől. Őh rejsd el engem az én Uram és Megváltóm érdemében.

25. *Isten neve és dicsérete a föld határáig szól.* Az Ő háromszor szent neve mindenekben meg van dicsőítve ezen a földön, szárazon és tengeren egyaránt. Mindenki láthatja ezt. Ime a bűnös világban, mint hatalmas ítélet, ma itt van jelen igazságos jobbja. Hívők lelkében, mint üdvösség. Az én életembe miképpen jut el az ő neve dicsérete? Ítélete veszedelme vagy kegyelme üdvössége dicséri-e őt? — *Imádság:* Uram ezt a nagy kérdést csak Te felelheted meg nekem. Engedd, hogy az én megtért szívem legyen dicsérete nagy nevednek ezen a földi határon.

26. *Ki kell tartanom Máté 10:22* A gazdag ifjú nem tudott Isten és a világ értékei között különiséget tenni és párhuzamot vonni Isten mindig azt kívánja tőlünk, ami a legkedvesebb és legértékesebb nekünk ebből a világból, mert „ahol a ti kincsetek, ott van a ti szívetek.” — *Imádság:* Édes Atyám jelentsd meg nekem kegyelmesen, hogy mi nekem a legértékesebb ebből a világból és segíts meg, hogy arról tudjak lemondani országodért.

27. *Sötétségből világosság.* Zsoltár 112:4. A világ és benne az emberi élet a legtöbb vonatkozásban zavar, kúsza össze-visszaság az istentelének számára. Sőt a kegyes lelkeknek is sok sötét kérdése akad, amíg e testben élnek. Ezek azonban abban különböznek amazoktól, hogy a legsötétebb helyzetekben is tudják, hogy Isten világosság és ha később is, de megjelenti titka ételmét. — *Imádság* Édes jó Atyám a sötétben ülök vakon és reménytelen. Világosság csak Krisztusban van. Benne világíts felettem most és mindörökké.

28. *Szomjazom az élet vize után.* A lélek a Szentlélek, a mennyasszony a hívó szív. A vőlegény a Krisztus. A Szentlélek biztos jelenlétének bizonyosárga, amikor szívünk kisérti ezt a szót utána: jövel. Akinek szívében é a Szentlélek az nem is sóhajthat mást. Ebben a forró sóhajtságban kiszárad a lelkünk. És aki diktálja ezt nekünk nem hagy szomjuhozni, hanem a forrás-hoz is elvisz, a kegyelem vizéhez, a Krisztus érettünk kiontott véréhez. Ez a vér az élet vize. — *Imádság:* Uram küld le hozzám is a Te Szentlelkedet, hogy az szomjajtasson meg engem az örök élet vize után.

29. *Ha nem tenné is...* Dán. 3:17-18. Ez a hit próbája. Könnyű addig hinni Istenben, míg azt cselekszi, amit kérek tőle, de a hit igazi mértéke: akkor sem csalódom meg benne, ha nem mentene is meg. Ez kizár minden alkudozást Istennel s csak a magam Isten kezébe való gyermeki le-helyezése marad számomra. — *Ima:* Atyám ments meg engem attól a kísértéstől, hogy hitemet külső dolgoktól tegyem függővé s indíts engem Benned való teljes bízalomra.

30. *Jézus Isten kezébe ajánlja lelkét.* Luk. 23:46. Jézus szenvedése idejéhez közeledve szemeimet az Ő halálának szentséges eseményeire füg-geszttem. Csak az a kereszti tud engem megtartani, hogy az én lelkem is az én Atyámnak kezébe tessesem le valamikor. — *Ima:* Atyám vezérelj engem a Te Fiaid keresztyében és fogadd el az én lelkemet is.

31. *Megmaradni Krisztus szeretetében.* Ján 15:9. Megmaradni ott nehezebb, mint odajutni, mert az életem és a világ ki akar ragadni abból a kézből, mely engem megragadott. De ha ragaszodom Hozzá, nincs olyan hatalom, mely elszakíthatna. — *Ima:* Uram tarts meg engem a Te megváltó szerelmedben örökké. Ára 2 lei.

Vallásos iratok, imakönyvek, bibliai képek, levelezőlapok, bibliák megrendelhetők alábbi címen.

Kapható az Út kiadóhivatalában Cluj, Calea Victoria 38. szám.

„AZ ÉN KICSINYEIM“

7. szám.

„Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket.“
(Márk 10 : 14)

A sánta.

Pista nagyon rossz fiú volt : hajgálódott, verekedett, bántott mindenkit, még a felnőtteket is.

Járt az iskolába egy kis sánta fiú : sápadt vézna gyermek volt. Mikor mankóján bicegve közeledett, mindenki sajnálattal, szeretettel tért ki előle. Csak Pista nem kímélte szegény Jós-kát, mindig gunyt űzött belőle.

Egy este az utcán találkozott Jóskával. utána futott, hamar utólérte, elvette mankóját s az árokba dobta :

— Na most szaladj! — s azzal ott hagyta. Egész nyugodtan hazament.

Otthon épen szapultak. Nagy kádba volt felrakva a mosott ruha. Az üst alatt pattogott a tűz. A leány vigyázott, hogy ha forr a lúg, töltsse fel.

Pista egyenesen odament, kivett a tűzből egy nagy üszköt s azzal Jucit kikergette.

Azután az üszköt az üstbe mártogatta s gyönyörködött a sistergésében. De egyszer csak a víz hirtelen forrni kezdett s kifutott az üstből. A felcsapó pára borzasztóan leforrázta a kezét.

Mire az anyja és a leány berohantak, már ott ordított, ugrált a konyha közepén. A nagy sivalkodásra a szomszédok is átszaladtak.

Iszonyú kinokat szenvedett, eldagadt az egész karja. Be vitték a városi kórházba,

Nagy tiszta teremben, fehér ágyban feküdt. Volt ott még sok kis ágyacska, mindenikben egy-egy gyermek. Volt közöttük olyan is, aki már meggyógyult. Az ilyenek vígan voltak, ugrándoztak.

Mind türelmes, jó gyermekek voltak, csak Pista békétlenkedett, rosszkodott.

Az ápolónő intette :

— Látod itt a szomszédszobában fekszik egy kis fiú, ki nek az egyik lábát levágták s mégis olyan türelmes, mint egy angyal, sohse zúgolódik.

Pista mindenap hallotta ezt a dicséretet s ezért nagy harag s irigység támadt szívében az ismeretlen fiú iránt.

Látta, hogy minden ápolónő, sőt még a doktor urak is visznek neki valamit és olyan sokat ülnek „a türelmes féllábunál“.

— No majd kipróbálom, hogy csakugyan olyan türelmes? — mondta magában Pista.

Egy este mikor mindenki aludt, Pista csúnya fekete ördögökkel beszélgetett: a haraggal, irigységgel.

Bár borzasztóan fáj a karja s nem volt szabad mozdulnia, felkelt és a fal mellett kúszva, az ágyak közt bújkálva a másik szobáig osont. Most látszik meg a türelme a féllábunak, ha ő reá teszi kezét!?

Mikor az ajtóhoz ért s bekukkantott, kit látott: sánta Jóska feküdt az ágyon s mellette az ápolónő ült. Beszélgettek.

No, most gyúlt csak igazán haragra.

— Hát ezt e nyomorékot dicsérik nekem?

S várt, hogy elmenjen az ápolóné.

Egyszer csak hallja, hogy egy gyöngye hang kérdi:

— Hogy van Pista?

— Jobban, de azért még mindig nagyon fáj a karja.

— Szegény!

— Soh se sajnáld, ebecsont beforr! Ő sajnált téged, mikor mankódat elvette? Érette vágták le a lábad. No, majd elveszi méltó büntetését, csak jobban legyen!

— Nem, nem engedem, nem ő az oka, hogy az árok partján megcsúsztam. Ha egészséges lett volna a lábam, az a kis törés nem értelt volna. Másnak is tört el, aztán összeforrt.

Igy hallotta Pista bűnének nagyságát s így látta be, hogy az ápolónőnek igaza volt, mikor Jóskát angyalnak nevezte.

Fel akart állani, hogy az ágyhoz rohanjon s bocsánatot kérjen, de elszédült s összeesett.

Másnap mikor felébredt, ágyban feküdt és nagy beteg volt...

Azóta sok-sok esztendő múlt el. Jóska egyszerű csizmadiamester, de azért a legjobb barátságban él a faluban nagyobb gazdájával, a kiben most senki sem ismerne rá a gonosz Pistára.

H. M.

Pályázat.

Irjatok erről a kérdésről: *Miért járok vasárnapi iskolába?* A legjobb írás beküldője *egy énekeskönyvet* kap jutalmul. — írásokat a lap alján közölt címre kell beküldeni, aláíratva *vas. isk. vezetőjével; április 1-ig.*

Kapható Az *Ut* kiadóhivatalában Cluj. Calea Victoriei 38. sz.
Ára 50 bani.